

Vitryggsåret 2025 i Västerbotten

Det har nu gått tio år sedan Västerbotten återkoloniserades av vitryggig hackspett via en större invasion till länet av fåglar som sannolikt kom från öster och sydost. Samtidigt skedde en invandringsvåg även till Norrbotten och Ångermanland. Alla dessa tre landskap håller ännu revirhävande vitrygg. Glädjande nog fick vi uppleva nya invandringsvågor höstarna 2019 och 2022 åtminstone i Västerbotten, något som var mycket bra, inte minst för den genetiska variationen i den spirande populationen.

Nu, tio år senare, med häckningar konstaterade de flesta år sedan 2015, kan vi blicka tillbaka på 2025 som ett år då kurvan böjde av svagt nedåt för vår lilla vitryggsstam. Några av de revir som hade hunnit etableras stod helt tomma våren 2025. Det gäller i första hand i den norra halvan av landskapet. Detta år fanns inte heller någon enda känd vitrygg i Nordmalings kommun, en ensam hona hittades i Robertsfors kommun, medan det i Skellefteå kommun hittades ett par samt en ensam hane respektive en ensam hona. Resultatet för Umeå kommun blev sex par, tre ensamma hannar, två ensamma honor samt ett ex av okänt kön. Inga vitryggar noterades detta år i Vännäs kommun. Alla fynden gjorda i lämpliga häckningsmiljöer under perioden mars – juni.

Vårens inventering inleddes officiellt 15 mars och avklingade efter mitten av april, med enstaka besök på lokaler där klarhet ej nåtts ända fram till andra veckan i maj. Vädret var återigen till mycket stora delar väl lämpat för ändamålet, med ringa nederbörd, mestadels svag - måttlig vind och för årstiden normala temperaturer eller något däröver. Många morgnar med fint skarföre underlättade våra inventeringar. Totalt var 14 personer involverade i inventerandet av de 40 lokaler som alla fick minst två besök. Sex av lokalerna var helt nya, två hade inte inventerats på mer än 30 år medan de övriga 32 inventerats de flesta av de senaste tio åren.

Resultatet för 2025 blev sju par, fyra ensamma hannar, fyra ensamma honor samt en vitrygg av icke identifierat kön - alla sedda under perioden mars – juni. Antalet lyckade häckningar blev fem, resulterande i minst nio flygga ungar, troligt någon ytterligare som vi inte lyckades finna. Detta ger vid handen 23 adulta vitryggar samt minst nio födda ungar totalt. Som vanligt sågs vitryggar under perioden juli – början av november på icke häckningslokaler, totalt på sex olika platser. Inga tecken tyder på ett inflöde av vitryggar från ost eller sydost till Västerbotten under hösten 2025. I samband med ringmärkning av tättingar på fasta platser kom två honor att både ring- och färgmärkas under hösten.

Några riktigt positiva händelser från vitryggsåret i Västerbotten bör återges här. En av de fem häckningarna genomfördes i ett område där arten inte setts på åtskilliga år – den återfanns av en ren slump. En annan häckning överraskade också i så måtto att den skedde på en lokal som inventerats tidigare under våren vid två tillfällen, utan minsta kontakt med någon vitrygg, men där man i juni fann en helt nyflygg årsunge i nära sällskap med en föräldrafågel. Varje år tillkommer nya inventeringslokaler och åtminstone två av dem som

var helt nya överraskade stort, med riklig tillgång på stora arealer med grova lövträd vilka hyste en stor procentandel av döda/döende träd.

Roger Olofsson, som övertog ansvaret för det västerbottniska vitryggsprojektet våren 2024, har under året varit aktiv med att besöka vitryggsmöten arrangerade av länsstyrelsen och riksprojektet för arten samt har arbetet en hel del med skydd av viktiga vitryggsområden i vårt län. Årets inventeringar har finansierats av länsstyrelsen i Västerbottens län, Petra Lundbergs stiftelse samt riksprojektet för vitryggig hackspett. Vi riktar ett stort tack till dem!

Vi ger ett stort tack också till Malin König på länsstyrelsen som så förtjänstfullt arbetat med hotade arter i Västerbotten under många år, och då inte minst vitryggig hackspett. Hon kommer tyvärr att sluta nu på länsstyrelsen i Västerbotten och går vidare med andra arbetsuppgifter längre söderut. Så mycket positivt har skett för länets vitryggar genom hennes försorg! Vi vitryggsvurmare är dessutom mycket tillfreds med det digra arbete som i länsstyrelsens regi lett till röjning av lämpliga vitryggsbiotoper i vårt län. Stora ideala vitryggsbiotoper har rensats fria från skuggande granar. Där har även skapats lämpliga vitryggsboträd i grova björkar. Må det arbetet fortsätta oförtrutet trots små resurser!

Roger Olofsson och Christer Olsson